

เปรียบเทียบให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย หรือเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ง่ายกว่าสื่อเปรียบในต้นฉบับ ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสจากการเปรียบเทียบที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 34

‘Music,’ he said, ‘was like food or water for me.’

- ‘ดนตรี’ เขากล่าว ‘เปรียบเหมือนอาหารหรือน้ำสำหรับเขา’
- เขาพูดว่า ดนตรีเปรียบเหมือนอาหารหรือน้ำสำหรับฉัน
- ‘ดนตรี’ เขาพูด ‘มันเป็นเหมือนอาหารและน้ำสำหรับฉัน’
- ‘ดนตรี’ เขาพูด ‘มันเหมือนอาหารและน้ำสำหรับเขา’
- ‘ดนตรีเป็นเหมือนอาหารหรือน้ำสำหรับฉัน’ เขาบอก

ในต้นฉบับเป็นการใช้อุปมาเปรียบเทียบ “Music” ว่าเหมือนกับ “food or water” ซึ่งโดยมีคำว่า “like” เป็นคำเชื่อม ส่วนในฉบับแปล นักศึกษายังคงรักษาการเปรียบเทียบแบบอุปมาไว้ โดยการใช้คำว่า “เปรียบเหมือน” “เปรียบเหมือน” “เป็นเหมือน” และ “เหมือน” เป็นคำเชื่อม ซึ่งในที่นี้เป็นคำพูดของเรย์ ชาร์ลส์ โรบินสัน (Ray Charles Robinson) นักร้องและนักแต่งเพลงโซลฟิวค้ำชาวอเมริกัน โดยที่เขาเป็นบุคคลแรกที่นำแนวดนตรีบลูส์ กอสเปล คันทรี และป๊อป มาผสมผสานเข้าด้วยกันจนกลายเป็นดนตรีโซลขึ้นมา ที่กล่าวไว้ว่า ดนตรีนั้นเหมือนกับอาหารหรือน้ำสำหรับเขา โดยที่นักศึกษาส่วนใหญ่แปลได้ตรงกับข้อความในต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 35

No wonder Ping is becoming so fat. He eats like a horse.

- ไม่แปลกใจเลยที่ปิงอ้วน เพราะเขากินอย่างกับหมู
- ไม่ต้องสงสัยเลยว่าทำไมปิงถึงอ้วน เขากินเก่งเหมือนกับหมู
- ไม่ประหลาดใจเลยว่าทำไมปิงถึงอ้วน เพราะเขากินเก่งราวกับม้า

ในต้นฉบับเป็นการใช้อุปมาเปรียบเทียบ “Ping” กินเหมือนกับ “a horse” หรือ “ม้า” โดยมีคำว่า “like” เป็นคำเชื่อม ส่วนในฉบับแปล นักศึกษายังคงรักษาการเปรียบเทียบแบบอุปมาไว้ โดยการใช้คำว่า “อย่างกับ” “เหมือนกับ” และ “ราวกับ” เป็นคำเชื่อม ถึงแม้ในตัวอย่างนี้เป็นการแปล

โดยใช้ภาพพจน์ประเภทเดียวกับต้นฉบับ แต่นักศึกษาส่วนใหญ่แปลโดยเปลี่ยนสื่อเปรียบจาก “ม้า” เป็น “หมู” แทน เนื่องจากในภาษาไทยนั้นมักเปรียบเทียบคนที่กินเก่งว่ากินเหมือนกับหมู เพราะถ้าหากแปลว่ากินเหมือนม้า ผู้อ่านบางคนอาจนึกภาพไม่ออกว่าการกินเหมือนม้านั้นเป็นเช่นไร

ตัวอย่างที่ 36

He looked at me for several endless seconds, the way a starving pit bull looks at raw meat.

- เขามองมาที่ผมสองครั้งต่อเนื่อง เหมือนกับสุนัขพิตบูลมองมาที่เนื้อดิบ
- เขามองมาที่ฉัน 2-3 วินาที มันเหมือนกับกระทิงจ้องที่เนื้อดิบ
- โด๊กส์มองมาที่ฉันเพียงไม่กี่วินาทีด้วยสายตาราวกับสุนัขพิตบูลจ้องเนื้อดิบ
- เขามองที่ฉันชั่วขณะราวกับความกระหายเนื้อของพิตบูล
- เขามองมาที่ฉัน ราวกับว่าจะกินเลือดกินเนื้อกัน
- เขามองฉันราวสองนาทีเดียว ราวกับสุนัขพิตบูลที่หิวโหยพร้อมจะขย้ำเหยื่อ
- เขามองมาที่ฉันอยู่ครู่หนึ่ง เหมือนกับสุนัขพิตบูลจ้องเนื้อสด
- เขามองมาที่ฉันนานถึงสองครั้ง เหมือนอย่างกระทิงที่มองเนื้อดิบ

ในตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปมาเพื่อเปรียบเทียบคนที่จ้องมองอีกฝ่ายหนึ่งอย่างไม่ละสายตาราวกับสุนัขพันธุ์พิตบูลที่เป็นลูกผสมระหว่างสุนัขพันธุ์บูลด็อกกับสุนัขพันธุ์เทอร์เรีย ที่มีนิสัยดุร้ายและกำลังหิวโหยจ้องมองชิ้นเนื้อดิบๆ ถึงแม้โดยปกติแล้วอุปมาจะใช้คำว่า “like” หรือ “as” เป็นคำเชื่อม แต่ในตัวอย่างนี้มีคำเชื่อมคือ “the way” ที่มีความหมายว่า “แบบเดียวกับ” หรือ “เหมือนกับ” ก็ได้ ส่วนในการแปลของนักศึกษามีการใช้คำเชื่อมคือ “เหมือนกับ” “ราวกับ” และ “เหมือนอย่าง” แต่สื่อเปรียบนั้นมีความหลากหลาย เพราะบางส่วนก็แปลค่อนข้างตรงตัว คือสุนัขพิตบูล บางส่วนก็มีการใช้สำนวนไทยที่เทียบเคียงกันได้ คือ “ราวกับจะกินเลือดกินเนื้อ” แต่ก็มีบางส่วนที่แปลผิดความหมายไป เช่น “pit bull” ว่า “กระทิง” เพราะอาจไม่รู้ว่าคำนี้คือชื่อพันธุ์ของสุนัข

ตัวอย่างที่ 37

I don't know what I ate this morning, but I have been as sick as a dog all day.

- ฉันไม่รู้ว่าคุณกินอะไรเมื่อเช้านี้ แต่ฉันรู้สึกป่วยเหมือนหมาเหงาทั้งวัน
- ฉันไม่รู้ว่าคุณกินอะไรเมื่อเช้านี้ฉันกินอะไร แต่ฉันเหมือนกับหมาที่โดนวางยาเบื่อ
- ฉันไม่รู้ว่าคุณกินอะไรไปเช้านี้ แต่ฉันเหมือนหมาป่วยทั้งวัน

ในตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปมาเพื่อเปรียบเทียบว่าผู้พูดรู้สึกป่วยหรือไม่สบายมาตลอดทั้งวัน เพราะรับประทานอาหารบางอย่างเข้าไปที่ทำให้เกิดอาการอาหารเป็นพิษ โดยมีการเปรียบเทียบว่าป่วยเหมือนกับสุนัข ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการแปลใช้วิธีแปลเป็นอุปมาเหมือนกับในต้นฉบับ แต่อาจมีการเพิ่มคำอธิบายเข้าไปบ้าง เช่น “เหมือนหมาเหงา” หรือ “เหมือนกับหมาที่โดนวางยาเบื่อ” เป็นต้น

5.1.1.2 การแปลอุปลักษณ์เป็นอุปลักษณ์ เป็นการแปลภาพพจน์ประเภทเดียวกับต้นฉบับที่มีจำนวนไม่มาก ซึ่งบางครั้งอุปลักษณ์ที่นำมาใช้ในฉบับแปลมีการปรับไปใช้สื่อเปรียบที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ง่ายกว่าสื่อเปรียบในต้นฉบับ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่ในวัฒนธรรมของไทย ดังนั้น สื่อเปรียบในฉบับแปลจึงทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้แต่งต้องการเปรียบเทียบได้ง่ายขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 38

เสียงหัวเราะเป็นยาที่ไม่มีผลข้างเคียง

- Laughter is medicine with no side effects.
- Laughter is a medicine with no side effects.
- Laughter is the medicine that there is not side effects.
- Laughing is medicine that doesn't has side effect.
- Laughter is the medicine without side effect.
- Laugh is a drug there is no any side effect.

ในต้นฉบับเป็นการใช้อุปลักษณ์เปรียบเทียบว่า เสียงหัวเราะเป็นยาที่ไม่มีผลข้างเคียง โดยมีคำว่า “เป็น” เป็นคำเชื่อม ส่วนในฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษนั้น นักศึกษาทั้งหมดแปลเป็นอุปลักษณ์เช่นเดียวกัน โดยมีคำว่า “is” เป็นคำเชื่อม แต่ในการแปลบางส่วนก็มีการใช้ไวยากรณ์ผิดไป

บ้างเช่น “...medicine that doesn’t has side effect” ซึ่งจริงๆ แล้วหลังคำว่า “doesn’t” ต้องตามด้วยคำว่า “have” จึงจะถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

5.1.1.3 การแปลบุคลาธิษฐานเป็นบุคลาธิษฐาน ในฉบับแปลที่มีการแปลบุคลาธิษฐานเป็นบุคลาธิษฐาน ผู้แปลใช้การแปลที่มีความหมายเทียบเคียงกับต้นฉบับ เพราะเป็นเพียงการทำให้สิ่งไม่มีชีวิตมีอากัปกริยาเหมือนสิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้อ่านฉบับแปลสามารถเข้าใจได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 39

Thailand is the only country in this region that has never lost her independence.

- ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในแถบนี้ที่ไม่เสียอิสรภาพของเขาเลย

ในต้นฉบับเป็นการใช้บุคลาธิษฐานเปรียบเทียบว่าประเทศไทยเหมือนเป็นบุคคลที่ไม่เคยสูญเสียเอกราชให้ชาติใด โดยสังเกตจากคำว่า “her” ซึ่งหมายถึงประเทศไทย ที่ถูกเปรียบเทียบว่าเป็นผู้หญิงหรือบุคคลหนึ่ง ส่วนในฉบับแปลมีนักศึกษาบางคนที่แปลออกมาเป็นบุคลาธิษฐานเช่นเดียวกัน แต่มีการเปลี่ยนจากผู้หญิงเป็นผู้ชาย คือ ใช้คำว่า “เขา”

ตัวอย่างที่ 40

กล่าวกันว่าความรักทำให้คนตาบอด

- It is said that love make blind.
- It is said that love makes blind.
- It is told that love makes people blind.
- It is said that love makes people blind.
- It is said that love is made people are blind.

ในต้นฉบับเป็นการใช้บุคลาธิษฐานที่เป็นคำกล่าวที่ว่าความรักทำให้คนตาบอด ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบว่าความรักเหมือนเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถทำให้ผู้คนตาบอดได้ ส่วนในการแปลของนักศึกษาพบว่า บางส่วนใช้วิธีแปลเป็นบุคลาธิษฐานเช่นเดียวกัน แต่มีบางคนที่แปลโดยใช้

ภาษาอังกฤษที่ผิดไวยากรณ์ เช่น “...love is made people are blind.” ที่อยู่ในรูป passive voice ซึ่งไม่ถูกต้อง เพราะ “love” ไม่ได้เป็นผู้ถูกกระทำ

ตัวอย่างที่ 41

ความรักนำมาซึ่งความเจ็บปวดและความสุข

- Love bring a pain and happy.
- Love bring a pain and happiness.
- Love bring pain and happiness.
- Love brings pain and happiness.

ในต้นฉบับเป็นการใช้บุคลาธิษฐานที่เปรียบเทียบว่าความรักนำความเจ็บปวดและความสุขมาให้ ราวกับว่าความรักเป็นบุคคลหรือสิ่งมีชีวิตที่สามารถนำสิ่งใดๆ มาให้ได้ ส่วนในการแปลของนักศึกษาเป็นการแปลที่คล้ายๆ กัน คือ เป็นการใช้บุคลาธิษฐานเช่นเดียวกัน โดยใช้คำกริยา คือ “brings” แต่มีหลายคนที่ไม่ได้ใส่ “s” ที่คำกริยานี้ จึงทำให้ผิดหลักไวยากรณ์ เพราะคำว่า “Love” เป็นคำนามเอกพจน์ ดังนั้นคำกริยาในรูปของประโยค present simple ที่ตามหลังต้องเติม “s”

5.1.1.4 การแปลนามนัยเป็นนามนัย ผู้แปลใช้วิธีการแปลด้วยสำนวนที่มีความหมายเทียบเคียงได้กับต้นฉบับ และในบางครั้งภาษาไทยก็มีการใช้นามนัยที่เหมือนกับนามนัยในต้นฉบับ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้นามนัยที่มีอยู่แล้วมาใช้ จึงทำให้ผู้อ่านฉบับแปลสามารถเข้าใจความหมายได้ตรงตามต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 42

When Pablo Picasso died in 1973, he left behind a great deal of work that neither museums nor collectors had ever seen.

- เมื่อปาโบล ปิกัสโซ่ตายในปี 1973 เขาได้ทิ้งผลงานเอาไว้จำนวนมาก ซึ่งทั้ง พิพิธภัณฑ์ และนักสะสมไม่เคยเห็นมาก่อน
- เมื่อพบบิล พิกัสโซ่ ตายในปี 1973 เขาได้ทิ้งผลงานดีๆ ไว้อย่างหลัง แต่ไม่ใช่ทั้งใน พิพิธภัณฑ์ และนักสะสมหลายคนเคยเห็น

- เมื่อพาบ็อล พิกัสโซ่ ตายในปี 1973 เขาได้ทิ้งผลงานชิ้นเยี่ยมไว้เบื้องหลัง แต่ไม่ใช่ทั้งในพิพิธภัณฑ์และก็นักสะสมหลายคนเคยเห็น
- เมื่อพาบ็อล พิกัสโซ่ ตายในปี ค.ศ. 1973 เขาได้ทิ้งผลงานจำนวนมาก ที่แม้แต่ พิพิธภัณฑ์หรือนักสะสมก็ไม่เคยเห็นมาก่อน
- เมื่อพาบ็อล พิกัสโซ่ตายในปี 1973 เขาได้ฝากผลงานมากมายที่ทั้งทางพิพิธภัณฑ์ และนักสะสมไม่เคยเห็นมาก่อน
- เมื่อพาบ็อล พิกัสโซ่เสียชีวิตในปี 1973 เขาได้ทิ้งผลงานจำนวนมากที่พิพิธภัณฑ์และนักสะสมไม่เคยเห็น

ในต้นฉบับเป็นการกล่าวไว้ว่า หลังจากที่พาบ็อล พิกัสโซ่ ศิลปินแนวบาศกนิยม (Cubism) ชื่อตั้งชาวสเปน เสียชีวิตในปี ค.ศ. 1973 เขาได้ทิ้งผลงานไว้จำนวนมากที่ไม่มีใครเคยเห็นมาก่อน ซึ่งในตัวอย่างนี้มีการใช้คำนาม คือ “museums” ซึ่งไม่ได้หมายถึงพิพิธภัณฑ์จริงๆ แต่หมายถึงเจ้าหน้าที่หรือบุคคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะของพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งเป็นการใช้ส่วนใหญ่เพื่อหมายถึงส่วนย่อย โดยที่การแปลของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นการใช้คำนามเหมือนกับต้นฉบับ แต่อาจการใช้คำต่างกันไปบ้างเล็กน้อย เช่น “พิพิธภัณฑ์” “ในพิพิธภัณฑ์” และ “ทางพิพิธภัณฑ์”

ตัวอย่างที่ 43

When Americans first sent astronauts up into the space, they discovered that ball point pens did not work.

- ตอนที่ชาวอเมริกันส่งนักบินอวกาศขึ้นไปในอวกาศเป็นครั้งแรก...
- เมื่อชาวอเมริกาส่งนักบินอวกาศไปยังอวกาศเป็นครั้งแรก...
- เมื่อประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นชาติแรกที่ส่งนักบินอวกาศขึ้นสู่อวกาศ...
- เมื่อชาวอเมริกาส่งนักบินอวกาศขึ้นไปในอวกาศ...
- เมื่ออเมริกาส่งนักบินอวกาศออกไปนอกอวกาศ...
- เมื่ออเมริกาส่งนักท่องเที่ยวยังอวกาศเป็นครั้งแรก...
- ครั้งหนึ่ง ประเทศอเมริกาได้ส่งมนุษย์อวกาศขึ้นไปยังอวกาศ...
- ครั้งแรกที่ประเทศสหรัฐอเมริกาส่งนักบินอวกาศขึ้นไปในอวกาศ...

ในต้นฉบับเป็นการกล่าวถึงตอนที่ประเทศสหรัฐอเมริกาส่งนักบินอวกาศขึ้นไปในอวกาศเป็นครั้งแรกก็พบว่าปากกาลูกกลิ้งไม่สามารถใช้งานได้ ซึ่งคำว่า “Americans” นี้เป็นการใช้นามนัยเพื่อใช้คำที่มีความหมายกว้างๆ แทนส่วนย่อย คือ ไม่ได้หมายถึงชาวอเมริกันทุกคน แต่จริงๆ แล้วคือกลุ่มคนองค์การนาซ่าที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งนักบินอวกาศขึ้นสู่อวกาศ ส่วนในการแปลของนักศึกษาใช้การแปลเป็นนามนัยเหมือนกับต้นฉบับ แต่อาจมีความแตกต่างกันไป เช่น “ชาวอเมริกัน” “ประเทศสหรัฐอเมริกา” “อเมริกา” หรือ “ชาวอเมริกา” เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 44

The Russians used a pencil.

- ชาวรัสเซีย ใช้ดินสอ
- ชาวรัสเซีย ใช้ดินสอตั้งแต่แรกแล้ว
- ชาวรัสเซีย นั้นใช้ดินสอ
- ประเทศรัสเซีย ใช้ดินสอในการทดลอง
- รัสเซีย ใช้ดินสอ
- ประเทศรัสเซีย ใช้ดินสอ

ตัวอย่างนี้เป็นเนื้อความที่ต่อมาจากตัวอย่างที่ 36 ที่กล่าวว่านักบินอวกาศสหรัฐไม่สามารถใช้ปากกาลูกกลิ้งเขียนในอวกาศได้ แต่ในตัวอย่างนี้เป็นข้อความที่บอกว่่านักบินอวกาศของรัสเซียใช้ดินสอในการเขียนจึงไม่มีปัญหาในการเขียนบนอวกาศ ซึ่งในที่นี้เป็นการใช้นามนัยที่เป็นส่วนใหญ่แทนส่วนน้อย คือ “The Russians” ไม่ได้หมายถึงชาวรัสเซียทั้งหมด แต่หมายถึงนักบินอวกาศของรัสเซียจำนวนหนึ่งที่ใช้ดินสอเขียนขณะที่อยู่ในอวกาศ โดยที่นักศึกษาใช้วิธีการแปลเป็นนามนัยเหมือนกับในต้นฉบับ แต่มีการใช้คำที่แตกต่างกันไปบ้าง เช่น “ชาวรัสเซีย” “ประเทศรัสเซีย” และ “รัสเซีย”

ตัวอย่างที่ 45

PTT plans another palm oil factory in Indonesia

- ปตท.วางแผนสร้างโรงงานผลิตน้ำมันปาล์มในอินโดนีเซีย
- ปตท.วางแผนสร้างโรงงานน้ำมันปาล์มในอินโดนีเซีย
- ปตท.วางแผนสร้างโรงงานน้ำมันปาล์มอีกแห่งหนึ่งในประเทศอินโดนีเซีย

ในต้นฉบับเป็นการกล่าวถึง “PTT” หรือบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ที่กำลังวางแผนสร้างโรงงานน้ำมันปาล์มในประเทศอินโดนีเซีย คำว่า “PTT” นี้ไม่ได้หมายถึงตัวบริษัททั้งหมดที่เป็นเพียงนามธรรม ซึ่งจริงๆ แล้วเป็นการใช้ชื่อบริษัทเพื่อแทนตัวผู้บริหารที่เป็นคนวางแผนและมีอำนาจตัดสินใจในการดำเนินกิจการต่างๆ ของบริษัท โดยที่ไม่ได้ระบุหรือเจาะจงว่าเป็นผู้ใด ซึ่งผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาทุกคนแปลตัวอย่างนี้ออกมาเป็นนามนัยเหมือนในต้นฉบับ คือ ใช้คำว่า “ปตท.” ซึ่งเป็นชื่อย่อเหมือน “PTT”

5.1.1.5 การแปลอุปสรรคสามัญเป็นอุปสรรคสามัญ ผู้แปลใช้วิธีการแปลด้วยสำนวนที่มีความหมายเทียบเคียงได้กับต้นฉบับ และในบางครั้งภาษาไทยก็มีการใช้นามนัยที่เหมือนกับนามนัยในต้นฉบับ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้นามนัยที่มีอยู่แล้วมาใช้ จึงทำให้ผู้อ่านฉบับแปลสามารถเข้าใจความหมายได้ตรงตามต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 46

The marathon motor biker had to keep going to break the record, so he couldn't stop very often.

- นักขี่มอเตอร์ไซด์มาราธอนต้องคอยทำลายสถิติ ดังนั้นเขาจึงไม่สามารถหยุดบ่อยครั้ง
- ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์มาราธอนต้องทำลายสถิติ ดังนั้นเขาไม่ควรหยุดพักมากเกินไป
- นักแข่งจักรยานผาดโผนมีความพยายามที่จะทำลายสถิติ ดังนั้นเขาจึงไม่ควรหยุดพัฒนาฝีมือ
- ผู้ที่แข่งจักรยานยนต์ระยะไกลต้องทำลายสถิติอยู่ตลอด ดังนั้นเขาจึงไม่สามารถหยุดพักได้บ่อยๆ
- นักขี่มอเตอร์ไซด์มาราธอนต้องขี่ต่อไปเรื่อยๆ เพื่อทำลายสถิติ เขาจึงหยุดพักบ่อยไม่ได้

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปสรรคสามัญที่เป็นสำนวน คือ “break the record” ซึ่งมีสำนวนที่เทียบเคียงกันได้อย่างลงตัวในภาษาไทย คือ “ทำลายสถิติ” ในตัวอย่างนี้เป็นการกล่าวถึง นักขี่มอเตอร์ไซด์ระยะไกลต้องขี่ไปเรื่อยๆ เพื่อทำลายสถิติ ดังนั้นเขาจึงไม่สามารถหยุดพักบ่อยๆ ได้

ส่วนในการแปลของนักศึกษาจะเห็นว่ามีการใช้สำนวน “ทำลายสถิติ” เหมือนกันทั้งหมด แต่อาจมีบางคนที่แปลข้อความทั้งหมดออกมาได้ไม่สละสลวยเท่าที่ควร หรือแปลผิดความหมายไปบ้าง เช่น มีบางคนแปล “The marathon motor biker” ว่า “นักแข่งจักรยานผาดโผน” ซึ่งเป็นการแปลผิดความหมายไปอย่างสิ้นเชิง

ตัวอย่างที่ 47

His father usually flies to Japan in a private jet.

- พ่อของเขามักบินไปประเทศญี่ปุ่นด้วยเครื่องบินส่วนตัว
- พ่อของเขากินไปญี่ปุ่นด้วยเครื่องบินส่วนตัวอยู่เสมอ
- พ่อของเขากินไปญี่ปุ่นด้วยเครื่องบินส่วนตัวเป็นประจำ

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปสรรคสามัญที่เป็นคำกริยาที่ทั้งในภาษาอังกฤษและภาษาไทย ใช้ได้เหมือนกัน คือ คำว่า “fly” หรือ “บิน” ในภาษาไทย โดยในตัวอย่างนี้เป็นกล่าวหาว่า พ่อของเขามักบินไปประเทศญี่ปุ่นด้วยเครื่องบินส่วนตัว ซึ่งเป็นที่รู้กันว่ามนุษย์ไม่สามารถบินได้เหมือนนก ดังนั้นการใช้คำว่า “บิน” ทุกคนเข้าใจตรงกันว่าต้องเป็นการเดินทางเครื่องบินอย่างแน่นอน และในการแปลของนักศึกษาทุกคนที่ใช้การแปลด้วยภาพพจน์ก็ใช้คำว่า “บิน” เหมือนกันทั้งหมด

ตัวอย่างที่ 48

If you visit Thailand, you should try some of the delicious desserts, like sweet sticky rice.

- ถ้าคุณมาเยี่ยมประเทศไทย
- ถ้าคุณได้มาเยี่ยมที่ประเทศไทย
- ถ้าคุณได้มาเยี่ยมเยือนประเทศไทย
- ถ้าคุณได้ไปเยี่ยมประเทศไทย

ตัวอย่างนี้เป็นการบอกนักท่องเที่ยวที่จะมาเมืองไทยว่าควรจะลองทานของหวานอย่างเช่นข้าวเหนียวมูน คำที่เป็นอุปสรรคสามัญในตัวอย่างนี้คือคำว่า “visit” ที่โดยปกติแล้วหมายถึงการไปเยี่ยมเยือนผู้คนหรือการไปเยี่ยมผู้ป่วย แต่ในที่นี้ใช้ในความหมายว่า “ไปเที่ยว”

นักศึกษาทั้งหมดที่เลือกใช้วิธีการแปลด้วยภาพพจน์ต่างก็แปลออกมาคล้ายๆ กันคือ “มาเยี่ยม” หรือ “ไปเยี่ยม”

ตัวอย่างที่ 49

Hopes of achieving peace in Timor are rapidly fading away.

- ความหวังที่จะสงบสุขในติมอร์ค่อยๆ จางหายไปอย่างรวดเร็ว
- ความหวังที่จะมีความสงบสุขในติมอร์กำลังเลือนหายไปทุกที
- ความหวังที่จะได้รับความสงบสุขในติมอร์ได้เลือนรางหายไปทันที
- ความหวังของความสงบสุขในติมอร์เลือนหายไปในพริบตา

ตัวอย่างนี้เป็นการกล่าวหาว่า ความหวังที่จะเกิดสันติภาพในประเทศติมอร์นั้นหายไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจเป็นเพราะมีการสู้รบหรือการต่อสู้เกิดขึ้นมาอีก คำที่เป็นอุปสรรคสามัญในตัวอย่างนี้คือคำว่า “fading away” ที่หมายถึงการจางหายไป ซึ่งในที่นี้เป็นการเปรียบเทียบกับหายไป นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการแปลออกมาเป็นอุปสรรคสามัญเช่นเดียวกับในต้นฉบับ แต่อาจมีการใช้คำที่แตกต่างกันออกไปบ้างเล็กน้อย เช่น “ค่อยๆ จางหายไป” “กำลังเลือนหายไป” “เลือนรางหายไป” และ “เลือนหายไป” เป็นต้น

5.1.2 การแปลเป็นภาพพจน์ประเภทอื่น คือ การใช้ภาพพจน์ในภาษาฉบับแปลชนิดที่ไม่ตรงกับในต้นฉบับ ซึ่งวิธีนี้ใช้ในกรณีที่ภาพพจน์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบนั้นเป็นที่ไม่รู้จักดีหรืออาจอ่านแล้วไม่เข้าใจ จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าสุวิทย์ ชาวปลอดภัยเลือกใช้การแปลเป็นภาพพจน์ประเภทอื่น เพื่อช่วยให้ผู้อ่านฉบับแปลสามารถเข้าใจถึงความหมายภาพพจน์ได้ง่ายขึ้น ตัวอย่างการแปลภาพพจน์โดยการแปลเป็นภาพพจน์ประเภทอื่นที่ปรากฏในฉบับแปลที่แยกตามประเภทของภาพพจน์ มีดังต่อไปนี้

5.1.2.1 การแปลอุปมาเป็นอุปสรรคสามัญ ผู้แปลใช้วิธีการแปลนี้เพียงครั้งเดียว ถึงแม้ว่าจะเป็นการเปลี่ยนประเภทภาพพจน์เพื่อเปรียบเทียบ แต่ก็ไม่ได้ทำให้ฉบับแปลมีความหมายผิดเพี้ยนไปจนเสียอรรถรสของเนื้อเรื่องแต่อย่างใด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 50

‘Music,’ he said, ‘was like food or water for me.’

- คนตรี เขาพูด คนตรีคือข้าวหรือน้ำสำหรับฉัน
- เขาบอกว่า คนตรีเป็นอาหารหรือน้ำสำหรับเขา
- เขาพูดว่า คนตรีคืออาหารหรือน้ำสำหรับเขา

ในต้นฉบับเป็นการใช้อุปมาเปรียบเทียบ “Music” ว่าเหมือนกับ “food or water” ซึ่งโดยมีคำว่า “like” เป็นคำเชื่อม ส่วนในฉบับแปล นักศึกษาบางส่วนเปลี่ยนการเปรียบเทียบจากอุปมาเป็นการใช้อุปลักษณ์แทน คือ การใช้คำว่า “คือ” หรือ “เป็น” เป็นคำเชื่อม ในที่นี้เป็นคำพูดของเรย์ชาร์ลส์ โรบินสัน นักร้องและนักแต่งเพลงโซลฟิวค้ำชาวอเมริกัน ที่กล่าวไว้ว่า คนตรินั้นเหมือนกับอาหารหรือน้ำสำหรับเขา

5.1.2.2 การแปลอุปลักษณ์สามัญเป็นอุปมา ผู้แปลมักแปลอุปลักษณ์ด้วยอุปมาเนื่องจากเป็นภาพพจน์ที่เข้าใจได้ง่ายและผู้อ่านฉบับแปลคุ้นเคยมากกว่า นอกจากจะเปลี่ยนการเปรียบเทียบจากอุปลักษณ์เป็นอุปมาแล้ว ผู้แปลยังได้มีการปรับเปลี่ยนอุปมาที่ใช้ในต้นฉบับมาเป็นอุปมาที่มีอยู่ในภาษาไทย ซึ่งมีความหมายเทียบเคียงกันและเข้าใจได้ง่ายกว่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 51

A translation should mirror the style of the translator.

- งานแปลควรจะเป็นเหมือนกระจกที่ส่องลักษณะของผู้แปล
- งานแปลควรเป็นเหมือนกระจกที่สะท้อนสไตล์ของผู้แปล

ในต้นฉบับเป็นการใช้อุปลักษณ์สามัญเปรียบเทียบว่า การแปลควรสะท้อนสไตล์หรือรูปแบบการแปลของนักแปล ซึ่งคำว่า “mirror” นี้ ถ้าเป็นคำนามจะแปลว่า “กระจก” แต่ในที่นี้ถูกใช้เป็นคำกริยาแปลว่า “สะท้อน” ผู้วิจัยพบว่าในการแปลของนักศึกษาบางส่วนได้ใช้การแปลโดยเปลี่ยนเป็นการใช้อุปมาแทน โดยมีคำเชื่อม คือ “เป็นเหมือน” เพื่อที่จะได้แปลคำว่า “mirror” โดยใช้คำนาม คือ “กระจก”

5.2 การแปลโดยไม่ใช้ภาพพจน์ คือ การใช้ภาษาธรรมดาหรือสำนวนที่เข้าใจได้ง่ายในฉบับแปลที่เกิดจากการตีความภาพพจน์ที่นำมาใช้เปรียบเทียบในภาษาต้นฉบับ ซึ่งวิธีนี้ใช้ในกรณีที่ภาพพจน์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบนั้นไม่เป็นที่รู้จักหรือเข้าใจได้ยาก และไม่สามารถหาภาพพจน์ในภาษาฉบับแปลที่เหมาะสมมาเทียบเคียงกับการเปรียบเทียบในต้นฉบับได้ จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าสุวิทย์ชาวปลอดเลือกใช้การแปลโดยไม่ใช้ภาพพจน์ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านฉบับแปลสามารถเข้าใจถึงความหมายภาพพจน์ได้ง่ายขึ้น ตัวอย่างการแปลภาพพจน์โดยไม่ใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏในฉบับแปลที่แยกตามประเภทของภาพพจน์ มีดังต่อไปนี้

5.2.1 การแปลอุปมาเป็นภาษาธรรมดา เนื่องจากบางครั้งการเปรียบเทียบด้วยอุปมาในต้นฉบับเป็นสิ่งที่ไม่มีหรือเป็นสิ่งที่ไม่คุ้นเคยในวัฒนธรรมไทย รวมทั้งในภาษาไทยไม่มีอุปมาเปรียบเทียบที่เทียบเคียงกันได้ ดังนั้นผู้แปลจึงใช้วิธีการแปลเป็นภาษาธรรมดาหรือสำนวนที่ผู้อ่านฉบับแปลสามารถเข้าใจได้ แต่ทำให้ผู้อ่านไม่ได้รับอรรถรสจากการเปรียบเทียบตามต้นฉบับดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 52

No wonder Ping is becoming so fat. He eats like a horse.

- ไม่ต้องสงสัยเลยว่าทำไมปิงถึงอ้วนมาก เพราะเขากินเร็ว
- ไม่ประหลาดใจเลยว่าทำไมปิงถึงอ้วน เพราะเขากินมากเกินไป
- ไม่ต้องสงสัยเลยว่าปิงเริ่มอ้วนมาก เพราะเขากินตลอดเวลา
- ไม่สงสัยเลยที่ปิงอ้วน เพราะเขากินจุมาก

ในต้นฉบับเป็นการกล่าวถึงปิงอ้วนมาก โดยมีการเปรียบเทียบการกินของเขาว่าเหมือนกับม้า แต่ปกติแล้วคนไทยมักเปรียบเทียบคนที่กินเยอะจนอ้วนว่าเหมือนกับหมู ซึ่งในการแปลของนักศึกษาบางส่วนที่ไม่ได้ใช้การเปรียบเทียบเหมือนกับต้นฉบับ โดยใช้การตีความหมายของการเปรียบเทียบนี้ออกมาเป็นภาษาธรรมดาที่ไม่ได้เป็นการเปรียบเทียบ เช่น การตีความว่าเขา “กินเร็ว” “กินมากเกินไป” “กินตลอดเวลา” หรือ “กินจุมาก” เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 53

I don't know what I ate this morning, but I have been as sick as a dog all day.

- ฉันจำไม่ได้ว่ากินอะไรไปเมื่อเช้านี้ แต่ฉันรู้สึกไม่สบายมากทั้งวัน
- ฉันไม่รู้ว่าฉันกินอะไรไปเมื่อเช้านี้ แต่ฉันรู้สึกแย่มากทั้งวันเลย
- ฉันไม่รู้ว่าเมื่อเช้าฉันกินอะไรไป แต่ฉันรู้สึกแย่มากทั้งวันเลย

ในต้นฉบับเป็นการเปรียบเทียบว่าผู้พูดรู้สึกไม่สบายมากมาตลอดทั้งวันเนื่องจากมีอาการอาหารเป็นพิษ โดยที่ไม่รู้ว่าไปทานอะไรมา ซึ่งในการเปรียบเทียบว่าอาการป่วยของเขาเหมือนกับสุนัขป่วย ในการแปลของนักศึกษาบางส่วนไม่ได้ใช้การเปรียบเทียบเหมือนในต้นฉบับ แต่เป็นตีความหมายแล้วใช้ภาษาธรรมดาแทน เช่น “รู้สึกไม่สบายมากทั้งวัน” “รู้สึกแย่มากทั้งวัน” และ “รู้สึกแย่มาทั้งวัน”

5.2.2 การแปลอุปลักษณสามัญเป็นภาษาธรรมดา ในบางครั้ง การเปรียบเทียบด้วยอุปลักษณในต้นฉบับเป็นสิ่งที่ไม่มีหรือเป็นสิ่งที่ไม่คุ้นเคยในวัฒนธรรมไทย รวมทั้งในภาษาไทยไม่มีอุปลักษณที่มีความหมายเทียบเคียงกันได้ ดังนั้นผู้แปลจึงใช้วิธีการแปลเป็นภาษาธรรมดาหรือสำนวนที่ผู้อ่านฉบับแปลสามารถเข้าใจได้ง่าย แต่อาจทำให้สูญเสียอรรถรสจากการเปรียบเทียบในต้นฉบับไปบ้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 54

Pat was still on the phone talking to her boyfriend when we come back an hour later.

- แพทยังคงคุยโทรศัพท์กับแฟนหนุ่ม เมื่อพวกเรากลับมาแล้ว 1 ชม.
- แพทยังคงคุยโทรศัพท์กับแฟนหนุ่ม เมื่อเรากลับมาในชั่วโมงที่แล้ว
- แพทยังคงคุยโทรศัพท์กับแฟนเธออยู่เมื่อตอนเรากลับมาหนึ่งชั่วโมงให้หลัง
- เมื่อเรากลับมาใน 1 ชม. ต่อมา แพทยังคงคุยโทรศัพท์อยู่กับแฟนของเธอ
- แพทยังคงคุยโทรศัพท์กับแฟนของเธอ เมื่อเรากลับมาหลังจากนั้นหนึ่งชั่วโมง
- แพทยังคงคุยกับแฟนของเธอ เมื่อพวกเรากลับช้า 1 ชั่วโมง
- แพทยังคงคุยโทรศัพท์กับแฟนของเธอเมื่อพวกเรากลับมาอีก 1 ชม.ต่อมา

- แพทย์ยังคงคุยโทรศัพท์กับแฟนของเธออยู่ ตอนที่เรากลับมาหลังจากออกไป 1 ชั่วโมง

ในต้นฉบับเป็นการใช้สำนวน “on the phone” ที่หมายถึงการคุยโทรศัพท์ แต่ถ้าแปลแบบคำต่อคำก็อาจกลายเป็น “อยู่บนโทรศัพท์” ซึ่งในตัวอย่างนี้เป็นการกล่าวถึงแพทย์ที่ยังคงคุยโทรศัพท์อยู่กับแฟน หลังจากที่พวกเขาออกไปข้างนอกมาหนึ่งชั่วโมง ผู้วิจัยพบว่าในการแปลของนักศึกษาทุกคนใช้การแปลเป็นภาษาธรรมชาติทั้งหมด เพราะสำนวนนี้เป็นสำนวนที่นักศึกษาส่วนใหญ่น่าจะรู้จักคืออยู่แล้ว จึงไม่มีใครแปลความหมายผิดไปจากต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 55

His father usually flies to Japan in a private jet.

- บ่อยครั้งที่พ่อของเขาไปประเทศญี่ปุ่นโดยเครื่องบินส่วนตัว
- โดยปกติพ่อของเขานั่งเครื่องบินส่วนตัวไปประเทศญี่ปุ่น
- พ่อของเขามักเดินทางไปญี่ปุ่นด้วยเครื่องบินส่วนตัว
- พ่อของเขามักจะไปญี่ปุ่นด้วยเครื่องบินส่วนตัว

ในต้นฉบับเป็นการใช้อุปสรรคสามัญที่เป็นสำนวนเปรียบเทียบการเดินทางด้วยเครื่องบินด้วยการใช้คำว่า “fly” ที่ในภาษาไทยมีความหมายตรงกับคำว่า “บิน” ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่แปลโดยใช้คำว่า “บิน” แต่ก็มีบางส่วนที่ใช้ภาษาธรรมชาติแทน เช่น การแปลว่า “ไป” หรือ “เดินทางไป” เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 56

The audience gave him a big hand.

- ผู้ชมปรบมือให้เขาอย่างสมเกียรติ
- ผู้ชมปรบมือให้เขาอย่างเสียงดัง
- ผู้ชมต่างพากันปรบมือให้กับเขาอย่างยิ่งใหญ่
- ผู้ชมตบมือให้เขาอย่างกึกก้อง
- ผู้ชมปรบมือให้เขากันยกใหญ่

- ผู้ชมปรบมือให้เขาเสียงดังสนั่น
- ผู้ชมปรบมือให้เขาทั้งหอประชุม
- ผู้ชมปรบมือให้เขาอย่างเกรียวกราว

ในคตินฉบับเป็นการใช้สำนวน “give someone a big hand” ที่หมายถึงการปรบมือเสียงดังให้กับใครสักคนเพื่อเป็นการแสดงความชื่นชม ซึ่งในตัวอย่างนี้เป็นการปรบมือของผู้ชมให้กับใครสักคนซึ่งอาจเป็นนักแสดงคนตรีหรือการแสดงความสามารถอะไรสักอย่าง ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่แปลสำนวนนี้ออกมาได้หลากหลาย แต่ก็ได้ใจความครบถ้วน เช่น “ปรบมือให้อย่างสมเกียรติ” “ปรบมือให้อย่างเสียงดัง” “ปรบมือให้อย่างกึกก้อง” “ปรบมือกันอย่างเกรียวกราว” เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 57

ชัชชัย: ท่านอธิการ โอเคหรือเปล่าตอนนี้
 ตรีรัตน์: จ้าวโรงเรียนใหญ่เลยคะ

- He is very angry.
- He is very angry right now.
- She is very angry.
- It is so terrible.
- Very angry.
- He are very angry.

ในตัวอย่างนี้เป็นการเปรียบเทียบบุคคลที่กำลังโกรธหรือโมโหว่ามีอาการ “จ้าวโรงเรียนใหญ่” ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใจความหมายของการเปรียบเทียบด้วยอุปลักษณ์สามัญนี้ แล้วแปลออกมาเป็นภาษาธรรมดา คือ “very angry” แต่ก็อาจมีบางคนที่ใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผิด เช่น “He are very angry” ซึ่งเป็นการใช้ subject-verb agreement ผิด เพราะ verb to be ของ “He” ต้องเป็นคำว่า “is”

5.3 การแปลโดยใช้สำนวนไทย

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า นอกจากการแปลเป็นภาพพจน์ประเภทเดียวกับต้นฉบับ และการแปลเป็นภาพพจน์ประเภทอื่นแล้ว นักศึกษาบางส่วนยังได้ใช้วิธีการแปลโดยใช้สำนวนไทย ซึ่งเป็นที่รู้จักดี และมีความหมายเทียบเคียงกับภาพพจน์ที่อยู่ในต้นฉบับได้ แต่สำนวนเหล่านี้ไม่ได้เป็นการเปรียบเทียบหรือใช้ภาพพจน์เช่นเดียวกับในต้นฉบับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 58

Pam is very slim because she eats like a bird.

- แพมมีรูปร่างผอมมาก เพราะเธอกินน้อยเหมือนแมวดม
- แพมหุ่นดีมาก เพราะเธอกินเหมือนแมวดม
- แพมผอมมาก เพราะเธอกินอย่างกับแมวดม

ในต้นฉบับเป็นการใช้อุปมาเปรียบเทียบว่าแพมผอมมากเพราะเธอกินเหมือนกับนก ซึ่งการกินเหมือนนก หรือ “eats like a bird” ก็คือการกินอาหารเพียงเล็กน้อย ในขณะที่ภาษาไทยเองก็มีสำนวนที่เปรียบเทียบกันได้อย่างลงตัว แต่อาจมีสื่อเปรียบเทียบที่แตกต่างกัน คือ สำนวน “กินเหมือนแมวดม” ถึงแม้จะเปลี่ยนจากการเปรียบเทียบกับนก เป็นการเปรียบเทียบกับแมว แต่ความหมายในฉบับแปลก็ถือว่าตรงกับในต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 59

I have not seen my uncle for five years, it seems like he has vanished into thin air.

- ฉันไม่เจอลุงของฉันมาเป็นเวลา 5 ปีแล้ว มันดูเหมือนว่าเขาหายเข้ากลีบเมฆไปเลย
- ฉันไม่พบลุงของฉันมา 5 ปีแล้ว ดูเหมือนว่าเขาจะหายเข้ากลีบเมฆไปแล้ว
- ฉันไม่ได้เจอลุงมา 5 ปีแล้ว เหมือนเขาหายไปในกลีบเมฆ
- ฉันไม่พบลุงมาห้าปี ราวกับว่าเขาหายเข้าไปในกลีบเมฆ

ในต้นฉบับเป็นการใช้อุปมาเปรียบเทียบลุงของฉันที่หายไปถึงห้าปี โดยใช้สำนวน “like he vanished into thin air” คือ ราวกับว่าเขาหายเข้าไปในอากาศบางๆ ซึ่งการแปลแบบตรงตัวนี้อาจทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจได้ ดังนั้นนักศึกษาบางส่วนจึงแปลโดยใช้สำนวนไทยที่สามารถเทียบเคียง

กันได้อย่างลงตัวคือ “หายเข้ากลีบเมฆ” ซึ่งแตกต่างจากต้นฉบับที่สื่อเปรียบ คือ ในต้นฉบับเป็นการเปรียบเทียบกับ “air” หรือ “อากาศ” แต่ในภาษาไทยมีสื่อเปรียบคือ “เมฆ”

ตัวอย่างที่ 60

He looked at me for several endless seconds, the way a starving pit bull looks at raw meat.

- เขามองมาที่ฉัน รวกับว่าจะกินเลือดกินเนื้อกัน

ในตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปมาเพื่อเปรียบเทียบคนที่จ้องมองอีกฝ่ายหนึ่งอย่างไม่ละสายตา รวกับสุนัขพันธุ์พิตบูลที่กำลังหิวโหยจ้องมองชิ้นเนื้อดิบๆ ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการแปลแบบตรงตัวและใช้ภาพพจน์ประเภทเดียวกับต้นฉบับ แต่ก็มีอยู่หนึ่งคนที่แปลออกมาโดยใช้สำนวนไทยที่มีความหมายเทียบเคียงได้ คือ “รวกับว่าจะกินเลือดกินเนื้อกัน” ซึ่งถือว่าเป็นการแปลที่ดี เพราะเป็นการรักษาภาพของอาการหิวโหยที่เกี่ยวข้องกับการกิน รวมทั้งยังมีคำว่า “เนื้อ” เช่นเดียวกับในต้นฉบับอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 61

Don't tell Bank anything secret: he's known for having a big mouth.

- อย่าบอกความลับกับแบงค์ เพราะเขาเป็นคนปากสว่าง
- ห้ามบอกความลับกับแบงค์เพราะเป็นที่รู้กันว่าเขาเป็นคนปากสว่าง
- อย่าบอกความลับอะไรก็ตามกับแบงค์ เขาเป็นคนปากสว่าง

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้สำนวน “a big mouth” ที่ไม่ได้หมายถึงการมีปากใหญ่ แต่เป็นการเปรียบเทียบบุคคลที่ไม่สามารถเก็บความลับไว้ได้ เพราะชอบเอาความลับที่ตนเองรู้ไปบอกคนอื่น ซึ่งในภาษาไทยนั้นมีสำนวนที่มีความหมายเทียบเคียงกันได้อย่างสมบูรณ์ คือ “ปากสว่าง” ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาหลายคนที่ได้ตรวจสอบความหมายจากพจนานุกรมเป็นอย่างดีแล้ว ต่างก็ได้เลือกใช้สำนวนนี้ในการแปลเป็นภาษาไทยทั้งหมด

ตัวอย่างที่ 62

That beautiful woman was born with a silver spoon in her mouth.

- สาวสวยคนนั้นเกิดมามนกงเงินทอง
- ผู้หญิงหน้าตาสวยคนนั้นคาบช้อนเงินช้อนทองมาเกิด
- ผู้หญิงสวยคนนั้นเกิดมาคาบช้อนเงินช้อนทอง
- ผู้หญิงสวยคนนั้นเกิดมามนช้อนเงินช้อนทอง
- ผู้หญิงสวยคนนั้นเกิดมาก็คาบช้อนเงินช้อนทองตั้งแต่เกิด

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้สำนวน “born with a silver spoon in the mouth” หรือการเกิดมาพร้อมกับคาบช้อนเงินไว้ในปาก ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบบุคคลที่เกิดมาในตระกูลที่ร่ำรวย ซึ่งสำนวนนี้มีสำนวนในภาษาไทยที่เทียบเคียงกันได้อย่างสมบูรณ์และมีการใช้คำศัพท์ที่ใกล้เคียงกัน คือ “คาบช้อนเงินช้อนทองมาเกิด” เพียงแต่สำนวนไทยนี้มีคำว่า “ช้อนทอง” ด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยก็พบว่า นักศึกษาบางคนก็แปลโดยการใช้อีกสำนวนที่มีความหมายเทียบเคียงกันได้เช่นเดียวกัน คือ “เกิดมามนกงเงินทอง”

ตัวอย่างที่ 63

He gave a sign of relief when his daughter won by a nose.

- เขาถอนหายใจอย่างโล่งอกเมื่อลูกสาวของเขาชนะแบบเส้นยาแดงผ่าแปด
- เขาผ่อนคลายด้วยการถอนหายใจเมื่อลูกสาวของเขาชนะแค่เส้นยาแดงผ่าแปด

ตัวอย่างนี้เป็นการเปรียบเทียบการเอาชนะอย่างหวุดหวิดหรืออย่างฉิวเฉียด ซึ่งส่วนใหญ่มักใช้กับการแข่งขันที่ใช้ความเร็วและตัดสินด้วยการดูว่าใครเข้าเส้นชัยก่อนกัน ในตัวอย่างนี้เป็นการกล่าวว่า เขาถอนหายใจออกมาด้วยความโล่งอกเมื่อลูกสาวของเขาเข้าเส้นชัยเป็นคนแรกอย่างฉิวเฉียด โดยใช้สำนวน “won by a nose” ที่อาจแปลคร่าวๆ ว่า “เอาชนะด้วยจมูก” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้แข่งขันที่ได้ลำดับที่หนึ่งกับลำดับที่สองนั้นเข้าเส้นชัยแทบจะพร้อมๆ กัน แต่ผู้ที่อันดับที่หนึ่งนั้นยื่นเอาจมูกเข้าเส้นชัยก่อนเพียงนิดเดียวเท่านั้น ซึ่งสำนวนนี้มีสำนวนภาษาไทยที่เทียบเคียงกันได้เหมาะสม คือ “เส้นยาแดงผ่าแปด” ซึ่งหมายถึงการเอาชนะแบบฉิวเฉียดเช่นเดียวกัน

จากการศึกษากลวิธีการแปลภาพพจน์ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชา หลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 ในปีการศึกษา 2554 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้การแปลเป็น ภาพพจน์ประเภทเดียวกับต้นฉบับมากที่สุด รองลงมา คือ การแปลโดยไม่ใช้ภาพพจน์ การแปลเป็น ภาพพจน์ประเภทอื่น และการแปลโดยใช้สำนวนไทย ตามลำดับ

ในการแปลเป็นภาพพจน์ประเภทเดียวกับต้นฉบับ ผู้วิจัยพบว่า มีการแปลอุปสรรคณ์ สามัญเป็นอุปสรรคณ์สามัญมากที่สุด รองลงมา คือ การแปลอุปมาเป็นอุปมา แปลนามนัยเป็นนามนัย การแปลบุคลาธิษฐานเป็นบุคลาธิษฐาน และการแปลอุปสรรคณ์เป็นอุปสรรคณ์ ตามลำดับ

ในการแปลโดยไม่ใช้ภาพพจน์มีการแปลอุปมาโดยไม่ใช้ภาพพจน์หรือการแปลเป็น ภาษาธรรมดามากที่สุด รองลงมาคือ การแปลอุปสรรคณ์สามัญโดยไม่ใช้ภาพพจน์ ส่วนอุปสรรคณ์ นามนัย และบุคลาธิษฐาน ไม่พบข้อมูล

ส่วนการแปลเป็นภาพพจน์ประเภทอื่นพบที่มีการแปลอุปมาเป็นภาพพจน์ประเภทอื่น มากที่สุด รองลงมา คือ อุปสรรคณ์สามัญ ส่วนอุปสรรคณ์ บุคลาธิษฐาน และนามนัย ไม่พบข้อมูลว่ามี การแปลเป็นภาพพจน์ประเภทอื่น

สุดท้าย การแปลโดยใช้สำนวนไทยที่พบข้อมูลน้อยที่สุด ผู้วิจัยพบข้อมูลในการแปล อุปมาและการแปลอุปสรรคณ์สามัญเท่านั้น

ในบทที่ 6 ผู้วิจัยจะสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด รวมถึงอภิปรายผลที่พบ และ เสนอแนะแนวทางการศึกษาการแปลภาพพจน์ให้แก่ผู้ที่สนใจในภายหน้า